

КАРСЬКИЙ Юхим Федорович (Карські Яўхім Фёдаравіч; 20. 12. 1860(01. 01. 1861), с. Лаша, нині Гроднен. обл., Білорусь — 29. 04. 1931, Ленінград, нині С.-Петербург) — білоруський мовознавець, фольклорист. Доктор філології (1896). Акад. С.-Петербур. (1916, у подальшому — РАН і АН СРСР) та Чес. (1929) АН. Закін. Ніжин. істор.-філол. інститут (1885). Учителював. Магістер. дис. з фонетики і граматики білорус. мови захистив 1893 в Університеті св. Володимира у Києві. Від 1894 — професор кафедри рос. і слов'ян. мов та історії рос. літ-ри, 1905–10 — ректор Варшав. університету. 1902 виступив з доповіддю на 12-му Археол. з'їзді у Харкові. 1914 обраний почес. чл. істор.-філол. товариства при Новорос. університеті в Одесі. 1917–28 — проф. Ленінгр. університету. Водночас 1921–29 — директор Музею антропології та етнографії (Ленінград). Ред. «Русского филологического вѣстника» (1905–17), «Известий Отделения русского языка и словесности Российской академии наук» (1920–1931). Основоположник білорус. мовознавства, літературознавства, фольклористики. Наукові дослідження: діалектологія та історія білорус. мови, фольклор, історія білорус. літ-ри; актуал. питання славістики, білорусистики, русистики. Підготував «Праграму для збору асаблівасцей беларускіх гаворак» (С.-Петярбург, 1897; Петроград, 1916). Оpubлікував «Белорусские

песни села Березовка Новогрудского уезда Минской губернии» (Варшава, 1884–85), «Граматику древнего церковнославянского языка сравнительно с русским» (Вильна, 1888; 19-е изд. — Сергиев Посад, 1917), зб. «Белорусские песни деревни Новоселок-Затрокских Виленской губернии, Трокского уезда» (Варшава, 1889). Розглядав також питання української мови, зокрема у ст. «Из русской диалектологии» // «Изборник Киевский, посвященный Т. Д. Флоринскому», К., 1904; «Малорусский Луцидарий по рукописи XVII в. Текст, состав памятника и язык» // «Варшавские университетские известия», 1905, № 9 (окреме вид. — Варшава, 1906).

Основні праці

Обзор звуков и форм белорусской речи. Москва, 1885; К истории звуков и форм белорусской речи. Варшава, 1890–93; Западнорусские переводы Псалтыри в XV–XVII веках. Варшава, 1896; Беларусы. Т. 1. Варшава, 1903; Вильна, 1904; Т. 2, вып. 1. Варшава, 1908; Вып. 2. Варшава, 1911; Вып. 3. Варшава, 1912; Т. 3, вып. 1. Москва, 1916; Вып. 2. Петроград, 1921; Вып. 3. Петроград, 1922; Т. 1–3. Москва, 1955–56; Очерки по синтаксису древнего церковнославянского и русского языков. Варшава, 1913; Русская диалектология. Ленинград, 1924; Славянская кирилловская палеография. Ленинград, 1928; Москва, 1980; Труды по белорусскому и другим славянским языкам. Москва, 1962.

Рекомендована література

1. Баркоўскі В. І. Заснавальнік беларускага мовазнаўства і беларускай філалогіі // Пр. Інститута мовазнаўства АН БССР. Мінск, 1961. Вып. 8;
2. Тимошенко П. Д. Ю. Карський і українська мова // УМШ. 1961. № 3;
3. Булахов М. Г. Евфимий Федорович Карский: Жизнь, научная и общественная деятельность. Минск, 1981;
4. Карская Т. С. Эпистолярное наследие академика Е. Ф. Карского // Весці АН БССР. Сер. грамадскіх навук. 1982. № 1.

Г. П. Півторак

Бібліографічний опис:

Карський Юхим Федорович / Г. П. Півторак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-10150>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).